

РЕЦЕНЗІЯ

УДК 351.74–047.37

Грибов М. Л. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри оперативної-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2437-5598>

Фундаментальне теоретичне дослідження, що має важливе значення для правоохоронної практики

Рец. на кн.: Козаченко О. І. *Інститут негласного співробітництва: теорія та практика* : монографія. Київ : Розвиток, 2020. 1105 с.

Питання протидії злочинності стають в Україні дедалі актуальнішими. Адже нині спостерігаємо розвиток усіх форм, рівнів і напрямів кримінальної активності: від звичайних крадіжок і пограбувань – до діяльності злочинних транснаціональних синдикатів; від побутового хабарництва – до корупційних оборудок за участю посадових осіб вищих органів влади; від торгівлі невеликими партіями зброї – до фінансування тероризму тощо.

Аби дати гідну відсіч цим негативним тенденціям, необхідні два основних компоненти: політична воля та наявність ефективних методик протидії саме сучасній злочинності. Ці компоненти не можуть працювати один без одного. Тому важливого значення набуває забезпечення (серед іншого й наукового) кожного з них.

Щоб забезпечити правоохоронні органи інструментами, завдяки яким можна отримати високі результати в протидії сучасній злочинності, нині проведено низку фундаментальних наукових досліджень, серед яких варті особливої уваги роботи О. І. Козаченка, які сконцентровано в його монографії «Інститут негласного співробітництва: теорія та практика».

Як слушно зазначає сам автор, з давніх часів правоохоронні, розвідувальні та контррозвідувальні органи всіх держав світу таємно використовували послуги осіб, які погоджувалися на засадах конспірації здобувати та надавати їм необхідну інформацію, негласно створювати умови, потрібні для проведення певних дій, заходів, операцій тощо. Попри стрімкий розвиток науки й техніки, значні досягнення в галузі інформаційних технологій, інтенсивну інформатизацію суспільства цей вид діяльності залишається важливим засобом попередження, виявлення та розслідування злочинів.

В умовах сьогодення інститут негласного співробітництва в Україні переживає нелегкі часи. У практичному застосуванні цього інституту накопичилася низка важливих нерозв'язаних проблем, що потребують теоретичного осмислення

й практичного вирішення. З огляду на зазначене О. І. Козаченко поставив собі за мету розробку наукової концепції використання в Україні негласного співробітництва задля запобігання злочинам, їх виявлення та розслідування, а також розробку шляхів розв'язання наявних проблем.

У роботі подано характеристику й оцінку сучасного стану правового регулювання негласного співробітництва в Україні – з окресленням ключових проблем і шляхів їх вирішення; визначено та систематизовано елементи іноземного досвіду правового регулювання негласного співробітництва, що можуть бути запозичені для вдосконалення зазначеного інституту в Україні – із внесенням відповідних до законодавства; визначено коло проблем правового регулювання питань безпеки, конспірації та інформаційно-аналітичного забезпечення негласного співробітництва, а також запропоновано шляхи їх вирішення.

Автор вніс пропозиції щодо вдосконалення використання негласного співробітництва в межах оперативного пошуку, оперативної розробки та кримінального провадження.

Крім того, О. І. Козаченко сформулював пропозиції щодо використання негласного співробітництва для проведення конкретних оперативно-розшукових заходів і негласних слідчих (розшукових) дій.

Усі здобутки автора монографії «Інститут негласного співробітництва: теорія та практика» неможливо висвітлити в межах зазначеної рецензії. Проте можна дати однозначну оцінку практичній значущості переважній більшості з них – це фундаментальні теоретичні положення, які в процесі комплексного запровадження в правотворчу та правоохоронну практику призведуть до значного підвищення ефективності протидії злочинності оперативними підрозділами й органами досудового розслідування.

Належний ступінь достовірності й обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у роботі, та її

високий науковий рівень зумовлено використанням сукупності методів і прийомів наукового пізнання (історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний, соціологічний, контент-аналіз, логіко-юридичний, моделювання тощо). Застосування цих та інших методів дало можливість дослідити проблеми теорії та практики негласного співробітництва в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. Автор провів якісний науковий аналіз положень праць з кримінального права і процесу, криміналістики, теорії та практики оперативно-розшукової діяльності, філософії, кримінології, теорії управління та психології, а також критичний аналіз норм низки нормативно-правових актів. Наукові джерела використано переважно критично – з глибоким аналізом, полемікою й аргументацією власного підходу до тих чи інших положень, висновків чи пропозицій їх авторів.

Досить широкою є емпірична база дослідження, яку становлять дані офіційної

статистики, узагальнені дані вивчення кримінальних проваджень, де використовувалися відомості, одержані шляхом негласного співробітництва, архівні оперативно-розшукові справи, справи оперативного супроводження кримінального провадження та контрольного-спостережного провадження, результати інтерв'ювання й анкетування оперативних працівників, слідчих, прокурорів, суддів, статистичні й аналітичні матеріали ОВС та Служби безпеки України, прокуратури й суду.

Безумовно, положення та рекомендації, які містить монографія щодо організації й тактики негласного співробітництва стануть у пригоді практичним працівникам усіх правоохоронних органів, курсантам, викладачам, ад'юнктам навчальних закладів силових відомств. Сподіваємося й на те, що до пропозицій О. І. Козаченка в частині вдосконалення правового регулювання негласного співробітництва дослухаються як розробники відомчих нормативно-правових актів, так і законодавці.

Рецензія надійшла до редколегії 01.07.2020

Hribov M. – Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Operational and Investigative Activities of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2437-5598>

Fundamental Theoretical Research that is Important for Law Enforcement Practice

Review of the book: Kozachenko O. Institute of Secret Cooperation: Theory and Practice : monograph. Kyiv : Rozvytok, 2020. 1105 p.